

خانه سوم

هدف: به کارگیری ظرفیت‌های موجود در فضای جمعی دانش‌آموزی
موضوع: بهره‌مندی از فایده‌های مشارکت و کارگروهی در انجام تکالیف
شیوه: بیان مشاهدات صورت گرفته در بازدید و ارائه راهکارهای متناسب با هر یک

مشاهده ۱

خوابگاه دو طبقه و شش اتاق هشت یا ده نفره داشت. وقتی در راهروها قدم می‌زدیم، سکوتی که انتظارش را نداشتیم، به

شدت جلب توجه می‌کرد. راهروها تقریباً خالی از دانش‌آموز بود و اتاق‌های کوچک و ساده ۱۶ تا ۲۰ متری همهٔ بچه‌ها را در خود جای داده بودند. روی دیوارهای اتاق‌ها، تابلوهای بزرگ مناظر زیبا که در آن‌ها جمله‌های حکیمانه‌ای نوشته شده بود نصب کرده بودند. هر یک از این جمله‌ها توانایی این را داشتند که مدت‌ها ذهن را مشغول کنند و تمرین عملی خوبی باشند، جملاتی نظیر: «برای خندیدن وقت بگذارید، زیرا موسیقی قلب شماست».

ولی اتاق‌های دانش‌آموزان از هر نوع تصویر، عکس و مطلب آموزنده مرتبط یا غیرمرتبط با مطالب درس خالی بود. حتی در این اتاق‌ها اثری از محل نگهداری کتاب‌ها (که می‌تواند به عنوان فضای مشترک ولی خصوصی صاحبان هر اتاق به حساب آید) دیده نمی‌شد. در عوض، نظم و سادگی بیش از حد معمول، توجه را به خود جلب می‌کرد.

راهکار: در صورتی که در و دیوار و فضای داخل اتاق‌ها از سفیدی و سادگی بی‌نهایت خود به فضاهای رنگی و با مفهوم تبدیل شوند، تعلق و علاقه‌مندی دانش‌آموزان را بیشتر می‌کنند. این دانش‌آموزان پیوند عاطفی عمیقی با خانواده‌های خود دارند و دوری از آن‌ها، این پیوند را متاثر کرده است. آرایش اتاق‌ها و معماری داخلی آن‌ها با ابزارهای در دسترس، حتی با استفاده از متعلقات شخصی (برای مثال طراحی دیوارها به کمک عکس‌های یادگاری از خانواده‌ها، روزنامه‌های دیواری، کتاب‌خانه‌های کوچک حاوی کتاب‌های مورد علاقه آن‌ها و...)، به هویت‌بخشی فضا کمک می‌کند و به دانش‌آموزانی که بیش از ۷۰ درصد از زمان زندگی فعلی خود را در این خانه (که در مرز بین خانه اول و دوم شناور است!) سپری می‌کنند، احساس تعلق، هویت، رضایت و وابستگی ارزانی می‌دارد.

مشاهده ۲

هدف اصلی بازدید، بررسی و مشاهدهٔ چگونگی استفاده از بالقوگی‌های فضا و مکان در مطالعهٔ گروهی دانش‌آموزان بود.

متأسفانه در این بازدید، برنامهٔ زمان‌بندی مشخصی برای همکاری‌های گروهی دانش‌آموزان لحاظ نشده بود. حال آنکه خوابگاه ظرفیت‌های فوق‌العاده‌ای برای فراهم کردن شرایط مشارکت و مطالعهٔ گروهی دانش‌آموزان دارا بود. در بسیاری از مدارس شاهد هستیم که دانش‌آموزان برای هماهنگی زمانی مشترک با دوستان خود- در خارج از ساعات مدرسه- برای مطالعه و انجام دادن

گروهی تکالیف تمایل زیادی دارند. فرصتی که شاید در جایی مثل تهران، به خاطر مشکلات رفت و آمد و غیره، به راحتی به دست نیاید. همکاری و مطالعه گروهی، علاوه بر ایجاد هم‌دلی و انگیزه برای انجام تکالیف، به بهبود و ارتقای وضعیت تحصیلی و رفع مشکلات کمک می‌کند. حضور دانش‌آموزانی با توانمندی‌های متفاوت، امکان هم‌پوشانی و هم‌افزایی فوق‌العاده‌ای را فراهم می‌کند. به نظر می‌رسد، اختصاص زمان‌های خاص و مشخص مطالعه گروهی در برنامه روزانه دانش‌آموزان، بسیار لازم است و به سادگی به معلم امکان می‌دهد که نوعی تکالیف گروهی را برای کار در منزل (خوابگاه) تعریف کند.

عرق به سنتها و حفظ آن زیباست!

توزیع مجلات رشد نوجوان بین بچه‌ها شور و شوق خاصی در آن‌ها ایجاد کرد. بعضی از

مشاهده ۳

بچه‌ها فوراً با علاقه مشغول تورق و مطالعه شدند؛

راهکار: میل بچه‌ها برای استفاده مناسب از اوقات فراغتشان به شیوه‌های مفید، نباید در لابه‌لای خستگی‌ها، بی‌انگیزگی‌ها و بی‌رغبتی‌های ما پنهان و گم شود. شیوه شاد کردن و ارائه خدمات ویژه به دانش‌آموزان علاقه‌مند که تعدادشان کم نیست، کار پیچیده و دشواری نیست. به سادگی می‌توان این امکان را برایشان مهیا ساخت: معرفی، تشویق به مطالعه و ارائه مجله! به همین سادگی.

استقبال بچه‌ها از گروه برای وارد شدن به اتاق‌هایشان گرم بود. مشخص بود که بسیار دوست

مشاهده ۴

دارند اتفاق جدید و متنوعی در محیطشان رخ دهد. چشم‌های امیدواری داشتند، اما به نظر می‌رسید شرایط زندگی‌شان در خوابگاه، مطلوب و منطبق بر شرایط سنی‌شان نباشد. با توجه به شناختن از توانمندی‌های بداهه‌گویی بچه‌های کلاس، از آن‌ها خواستیم نمایشی را آماده و برای همه اجرا کنند. نمایش فوق‌العاده ساده‌ای بود که در آن ایده استفاده از روبالشی برای چغندر شدن یکی از بچه‌ها، تا پایان نمایش خنده را بر لب‌های ما دوخت! به جز نمایش، یک سرود گردی فی البداهه دسته‌جمعی هم برایمان اجرا کردند. به وجد آمده و مسرور بودیم از این همه انرژی و استعداد و جسارت.

اجرای نمایش خلافت‌تعدادی از دانش‌آموزان با لوازم صحنه فوق‌العاده جذاب، اجرای سرود گردی دسته‌جمعی، و اجرای قسمتی از مراسم سنتی گردی، مواردی بودند که به نیاز آن‌ها به دیده شدن در فضای خشک و به دور از کانون‌های گرم خانواده مهر تأیید می‌زدند. به نظر می‌رسد این مکان باید برای دانش‌آموزان این سن (البته نه به اندازه محیط خانه) گرمی و صفای خاصی داشته باشد.